

Potilasasiamies potilaan apuna

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) tuli voimaan 1.3.1993. Lain tarkoituksena on vahvistaa potilaan asemaa ja oikeuksia Suomen terveydenhuollossa sekä lisätä hoitosuhteen luottamuksellisuutta.

Laki sisältää säännökset potilaan hoitoon ja kohteluun liittyvistä keskeisistä periaatteista. Laki korostaa potilaan oikeutta hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon sekä siihen liittyvään kohteluun niiden voimavarojen rajoissa, jotka ovat käytettävissä. Hoito on järjestettävä siten, että se ei loukkaa potilaan ihmisarvoa, vakaumusta tai yksityisyyttä. Lisäksi laki korostaa potilaan aktiivista osallistumista hoitoonsa, potilaan itsemääräämisoikeutta ja oikeutta tiedonsaantiin.

Potilaalla oikeus hyvään hoitoon

Potilaan kannalta keskeistä on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään hoitoon. Hoidon on oltava potilaslain mukaan laadultaan hyvää. Osana hyvää hoitoa on myös potilaan hoitoa ja kohtelua koskevien potilaslaissa lausuttujen yleisten periaatteiden noudattaminen. Potilaan kohtelulla ymmärretään sitä tapaa, jolla hoitotoimenpiteitä suoritetaan ja potilaaseen suhtaudutaan. Hyvää terveyden- ja sairaanhoitoa on potilaan asianmukainen kohtelu.

Potilaslaissa määritellään potilaan hoitoon pääsyn yleiset edellytykset. Potilasta hoidetaan ensisijaisesti hänen oman kotikuntansa terveyskeskuksessa ja sen sairaanhoitopiirin sairaalassa, johon potilaan kotikunta kuuluu.

Potilaalle on annettava selvitys hänen terveydentilastaan, hoidon merkityksestä, eri hoitovaihtoehdoista ja niiden vaikutuksista sekä muista hänen hoitoonsa liittyvistä seikoista, joilla on merkitystä päätettäessä hänen hoitamisestaan.

Kysymyksessä ovat tiedot hoidon laajuudesta, laadusta ja sellaisista vaikutuksista, joilla on merkitystä henkilön ratkaisunsaanteissa. Erityisesti potilaalle on kerrottava mahdollisista riskitekijöistä tai haitoista, toimenpiteen epäonnistumis- ja komplikaatioista. Mitä vakavammasta hoidosta tai tutkimuksesta on kysymys, sitä tarkempaa ja ymmärrettävämpää annettavan tiedon tulee olla.

Potilaan tiedonsaanti-oikeus

Potilaslaissa säädetään potilaalle annettavan tiedon antotavasta. Terveydenhuollon ammattihenkilön on annettava tieto siten, että potilas ymmärtää sen sisällön riittävästi. Sanalla riittävästi on suljettu pois täydellisen ja kaiken tiedon antamisvelvollisuus. Informaation tulee olla oikeaa ja rehellistä, niin ettei sitä anneta ensisijaisesti muista kuin potilaan tiedonsaantia palvelevista vaikutuksista. Lähtökohtana tiedonantamiselle ei ole se tiedon määrä, jonka potilas katsoo tarpeelliseksi tai haluaa. Käytettävä kieli ja tieto tulee sopeuttaa potilaan ymmärtämiskykyyn ja kykyyn omaksua tietoa.

Potilaslain mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Potilaan tiedonsaantioikeus on läheisessä yhteydessä potilaan itsemääräämisoikeuteen. Potilaan itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta on tärkeätä, että hän saa selvityksen kaikista niistä seikoista, jolla on merkitystä hänen hoidostaan päätettäessä. Potilaan itsemääräämis-

oikeus merkitsee ensinnäkin sitä, että hänen suostumuksensa on hoidon luvallisuuden edellytys. Toiseksi potilaalla on oikeus kieltäytyä kaikesta hänelle suunnitellusta hoidosta ja jo aloitetusta hoidosta. Potilaan itsemääräämisoikeus ei tarkoita sitä, että potilaalla olisi oikeutta vaatia jotakin tiettyä hoitoa tai toimenpidettä. Voimassa olevan oikeuden mukaan laillistettu lääkäri päättää potilaan hoitoon ottamisesta, hoidon lopettamisesta, potilaan kotiuttamisesta ja potilaalle annettusta hoidosta. Potilaslain mukainen itsemääräämisoikeus on suostumista hoitoon.

Potilasasiamies auttaa

Terveydenhuollon toimintayksikölle on nimettävä potilasasiamies. Kahdella tai useammalla toimintayksiköllä voi olla yhteinen potilasasiamies. Potilasasiamiehen toimintaa säätelee potilaslaki, jossa määritellään potilasasiamiehen tehtävät melko väljästi. Hänen tehtävänä on neuvoa potilaita potilaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa, tarvittaessa avustaa potilaita mm. muistutuksen tekemisessä, vahingonkorvauksen hakemisessa ja kantelun vireilepanossa, tiedottaa potilaille ja terveydenhuollon ammattihenkilöille potilaan oikeuksista ja toimia muutenkin potilaan oikeuksien edistämiseksi. Potilasasiamiehen tulee olla perehtynyt potilaan oikeusasemaan ja terveydenhuollon vastuu- ja oikeusturvakysymyksiin sekä toimintayksikön toimintaan, jotta hän kykenee neuvomaan potilaita ja terveydenhuollon henkilöstöä. Potilasasiamiehen tehtävä on ensisijaisesti neuvoa-antava ja hänellä ei ole päätösvaltaa. Potilasasiamies ei toimi potilaan juridisena asiamiehenä. Potilasasiamiehen antama palvelu on maksutonta.

Miten apua saa?

Jos potilas on tyytymätön saamaansa hoitoon tai kohteluun, hänen tulee ensin olla yhteyksissä hoidosta vastanneeseen yksikköön. Jos ongelma ei selviä, potilas voi tämän jälkeen soittaa potilasasiamiehelle. Hoitoonsa tai kohteluunsa tyytymätön potilas voi tehdä potilaslain mukaisen muistutuksen toimintayksikön terveydenhuollosta vastaavalle lääkärille. Muistutukseen tulee vastata kohtuujassa. Esimerkiksi jos asiakas ei saa omassa terveyskeskuksessaan tai sairaalassaan lääkärin tarpeelliseksi toteamaa hoitoa määrääjässä, eikä sitä järjestetä hänelle muualla, hän voi tehdä muistutuksen hoitopaikan johtavalle lääkärille. Potilasasiamiehen voi olla yhteydessä muutenkin kuin ongelmatilanteissa. Potilasasiamiehellä saa tietoa oikeusturvakysymyksissä ja terveydenhuollon lainsäädännöstä. Terveyskeskusten ja sairaaloiden potilasasiamiehet neuvovat myös hoitoaikoja koskeissa kysymyksissä.

Maarit Väisänen-Sotka, TtM
Hallituksen jäsen,
Kuluttajaliitto ja Suomen
potilasasiamiehet ry.
Potilasasiamies,
HYKS-sairaanhoitoalue

Ylilääkäri näyttää röntgenkuvaa opiskelijoille ja selittää:
- Kuten näette, potilas ontuu, koska vasemman jalan pohjelu on pahasti vinossa. Mitä tekisitte, jos tällainen tapaus sattuisi kohdallenne?
- Kai minäkin ontuisin, opiskelija vastasi.

Oireileville nivelille!

Uusi IcePower Arthro creme antaa nivelillesi uuden mahdollisuuden

**ICE
POWER**
Arthro creme

UUTUUS!

- Uusi ainutlaatuinen kylmävoide
- Lievittämään tulehdusta ja turvotusta nivelissä
- Lisäaineina nivelten hyvinvoinnille tärkeitä ravinteita: glukosamiinisulfaatti, MSM ja kondroitiinisulfaatti

Myynti: Apteekit ja luontaistuotekaupat

www.icepower.fi

Vaivattomasti ORTON!

ORTON on säätiöpohjainen ortopedian erikoissairaala, joka tarjoaa valtakunnallisesti luotettavaa ja laadukasta hoitoa tuki- ja liikuntaelinvaikeuksiin.

Sairaala ORTON Invalidisaatio

Tekonivelleikkauksia tekevät lääkärit

Arsi Harilainen, Tuomo Karila, Pekka Paa-
volainen, Jerker Sandelin, Seppo Seitsalo,
Jari Syrjänen, Sauli Varjonen, Pekka Ylinen
ja Timo Yrjönen

Ajanvaraus ja palveluneuvonta

puh. (09) 4748 2705, ma-to 8-16, pe 9-15

Sairaala ORTON, Tenholantie 10, 00280 Helsinki
puh (09) 47481, www.invalidisaatio.fi